

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opravištvu, na katero naj se blagovoljijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Iz državnega zbora.

Z Dunaja 1. dec. [Izv. dop.]

Zmešnjava čem dalje tem večja postaja, kar se tiče sprave mej Avstrijo in Ogersko. Naš finančni minister Depretis reče, da vprašanje, kako bode v prihodnje z nacionalno banko, še nij končno rešeno bilo v znanih pogovorih mej našim in ogerskim ministerstvom meseca maja. Začeti se imajo zdaj po odgovoru banke nove razprave. A temu nasproti trdi minister Tisza, da tudi organizacija nove nacionalne banke spada mej dogovorjene in rešene stvari, ter da se ima od naše strani cela nagodba z banko vred sprejeti, ali pa nič. Magjarski časniki, uže po navadi ne posebno fini, so zdaj popolnem zbesnili. Mi v Cislejtani se moramo udati, tako kriče v klubu takozvanih liberalnih magjarskih poslancev. Minister Tisza pak je bil k cesarju v Gödöllő poklican in vrnivši se v Pešto sinoči je v klubu na vprašanje odločno odgovarjal, da sta se oba ministerstva, ogersko in naše trdno zavezala za vse točke nagodbe v celoti potegovati se v svojih parlamentih.

Denes se govori, da hoče sam cesar posredovati in cislejtanske ministre k skupni seji z ogerskimi v Pešto povabiti. Če se to res zgodi, potem tukajšni ministri lahko poročajo, da za razdvojenje nacionalne banke v državnem zboru se niti eden glas ne bode našel.

In baš to hote Magjari. Kaj pa potem? Če je Magjarom res mari, da se dožene sprava, potem bodo pač tudi oni morali ponehati in opuščati od svojih prenapetih zahtevanj.

Nekaj dobrega saj ima celi ta razpor za Avstrijo in to je, da je s tem magjarski šovinizem nekoliko ukroten, ter ne more državo pahniti v nevarne vnanje spletke. Avstriji je pred vsem treba miru, posebno zdaj, ko so notranje razmere tako silno zmotane.

Ustavoverci imajo v nedeljo spet skupno posvetovanje, da se pogovore o ministrskih izjavah. Po včerajšnjih odgovorih ogerskega ministerstva je politični položaj dovolj jasen in ustavoverna stranka bode morala zdaj odločno izreči, kaj da pričakuje od ministerstva. Opozicija za zdaj še ne misli na nobeno izjavo o spravi; čemu tudi? Kar so si možje skuhal, naj sami pojedjo. Mirni politikarji, kateri naše ustavoverne Papenhajmërje dobro poznajo, sodijo, da kljub vsemu kričanju bode končno se zgodilo, česar Madjari žele. Pesimizem je tukaj velik in z ozirom na zgodovino poslednjih deset let, opravičen.

Konfiskacije časnikov se tudi tukaj včasih prigode, a le redko kedaj in še takas na tak način, da konfiskovani častnik lahko vsak dobi, kdor ga želi brati. „Floh“ neki prav umazanani, ordinarni humoristični častnik je v soboto bil izdan, in še le v ponedeljek zvečer konfiskovan, ko se uže nikdo nij zanj

zmenil. Od „Deutsche Ztg.“ sta dvakrat večerna lista bila konfiskovana, a dve uri po vršeni konfiskaciji je list spet bil oproščen, se tedaj lahko še tisti dan razposlal. („Slov. Narod“ je to leto uže skoraj 50 krat bil konfiskovan, pa nobenkrat se nij zgodilo, da bi ne bila konfiskacija od sodnije potrjena Ur.)

Tiskovni odbor državnega zbora je dovršil svoje delo in predložil novo tiskovno postavo po kateri bi ne bilo kavcije in konfiskacije se le v slučajih veleizdave smele izvršiti. Pa vse to so samo dobre želje in nij pričakovati, da bi pod to vlado se vpeljala taka tiskovna svoboda.

Kastelar o Turkih.

Tudi sloveči španjski govornik in pisatelj Emil Kastelar je izdal knjigo, v kateri svoje mnenje izpoveduje o vprašanji ki zdaj ves svet pretresa. On pravi mej drugim, da je turško vladanje brez dvombe pri kraji. Da propade Turčija, kriva je največ Anglija sama, ker je nekda najljepše deželo, Grecijo, odtrgati se pustila. — O Srbih pa pravi veliki republikanec: „Mučeništvo balkanskih narodov je jedno najbolj strašnih žaloiğer, ki jih človeštvo pozna. Tri dolga stoletja preganjanja in trpinčenja nam kažejo Srbijo v jednom smrtnem boji... Jaz ne poznam nobene posebne epizode iz zgodovine, nego je Srbsko bojevanje za oslobojenje; od

Listek.

France Preširen,

vzbuditelj višje slovenske glasbene skladbe.*)

(Spisal Vojteh Valenta.)

Lirično polje je tako bogato in mnogovrstno, kakor človeško življenje. Vse veselje in trpljenje, vse dobro in hudo, s kratka vsa raznovrstna čutila človeškega srca voli lirični pesnik za snov svojim poezijam.

Najpripravnejši predmeti, da vzbujajo v človeku zgoraj navedene čute so pa — ljubezen, vino, vera in domoljubje. Ti štirje predmeti bili so vir uže starim pesnikom, iz katerega so jemali gradiva svojim poezijam in še dan denes ponujajo izvoljenim muzinim prijateljem obilo tvarine, katere nam oni v lepih oblikah ponujajo, da blažé sè svojimi srčnimi proizvodi naše srce.

I človek čuteč ter umeč te proizvode pesnikove, izraziti je hoče na njemu primerni način, pridružiti jim hoče glasove vesele, kedar so veseli; milo doneče, kedar so mili in da se tužno razlegajo — kadar to srce zahteva.

To so činila uže starodavna ljudstva na

*) Mi priobčujemo ta spis, ki ga uže dalje časa imamo v roci, baš denes, kot na rojstveni dan velicega našega pesnika.

Ur.

pr. Grki, od katerih imamo tudi ime tej vrsti pesništva. Spremljevali so oni namreč pesni proslavljajoče zgoraj omenjene predmete z „lyro“, od tod lirika.

Tudi v srednjem veku, v veku romantičnega viteštva nahajamo tako vrsto ljudi, ki so bili pesniki in pevci ob enem, namreč „troubadure“. Prvotna domovina pesnikom te vrste bila je južna polovica Provence, pozneje proti koncu 12. stoletja udomačili so se tudi na Nemškem. Glavni namer teh potujočih pevcev so bili fantastični ideali o hrabrosti, proslavljanje ženskega spola in fanatična pobožnost. Troubaduri so bili pesniki, skladatelji in pevci ob enem, in oblika njihovej liriki je bila po večem različna od današnje, ker zlagali nijso pesni za berilo, nego za petje. Današnji lirik pa spisuje svoje poezije brez ozira na skladbo.

Akoravno pa je lirična pesen izvrstna, tudi če nij sposobna za skladbo, ima vendar oni pesnik, katerega pesni so popolnoma, ob enem pa tudi pripravne tako rekoč same se ponujajoče za skladbo, dvojno zaslugo. Izpodbujajoč v muziki sè svojimi vzvišenimi mislimi rajske čute, daje mu pesnik priložnost, da tem vzvišenim mislim prida primerne melodije.

Saj se tudi v glasbi lirično imenuje: popolni izraz čuta ali mišljenja v najvišjem le-

poglasji. Značaj liričnega je idealizirana predstava subjektivnih čutov v popolnej, v dovršenej estetični obliki. Oni individualni čuti so pa v svojej zvezi z najvišjimi ideali človeštva očiščeni in pravi človeški čuti. Vsa neizkončna častvenost se more v liričnej glasbi izraževati in ravno zaradi tega uzročuje večkrat pri poslušalcu tako mogočni učin, kakor n. pr. narodna ali ljudska pesen.

In pesnik, kateri je pri nas Slovencih svoje pesni tako pisal, da so mogli skladatelji izraževati njegove občutke v skladbi ustrezati zgoraj navedenim terjatvam, ta pesnik je bil Preširen.

France Preširen je ime, ki se najlepše leskeče mej slovenskimi pesniki, ki povsem zasluži, da ga prištevamo k prvim novejšim pesnikom vseh narodov. Mnogovrstnost njegovih poezij, njegov narodni živi duh so lastnosti, ki nas nehote vežejo do njega. Kot svobodomiseln in značajni mož nam je spisal knjižico svojih poetičnih del, ki so nam neprecenljivi zaklad. Preširen je pisal odkritosrčno, njega nij plašila takratna ostra cenzura niti od vladne strani niti od mračnjaške. Ravno zaradi tega so pa tudi njegove pesni naravne in srce ogrevajoče, kot tacega se nam on predstavlja kadar poje o svojej ljubezni, kadar toži o bridkosti človeškega življenja, ali kadar

vseh zapuščeni, vzdignili so se Srbi, po nebrzdanej moči svojega značaja in mišljenja do velicega naroda." — Kastelar dalje dokazuje, da je nemogoče izlam z evropskimi nazori zjediniti. Vse besede o napredku ostajajo v Turčiji fraze.

Ne pozabimo, pravi Castelar, da je ozemlje, katero imajo stiskani jugoslovanski narodi zdaj v oblasti, v zgodovini bilo vedno jako važno in znamenito. V onej dobi, ko se za nas evropska zgodovina stoprav mračiti začinja, ko moremo obrise dogodjajev stoprav spoznati, prišli so preko gorá stare Ilirije severni narodi, ter so zmešali svojo kri z zapadnimi rojaki. V zanimanji našega svetovnega dela, da celega sveta je, da tako važne dežele pripadajo takim narodom, ki njihovega bogastva ne upotrebljajo za osvajevanje dežel, nego živé v miroljubivej konfederaciji, ki je utemeljena na trgovino in obrt, na svobodo in se svetovnemu prometu ne odteza.

Turška država naj iz Evrope zgine, turški narod naj ostane. Prognanje celega naroda se je pač lahko zgodilo v starem veku, ko misel pravice nij bila še tako živahna; a dandenes ne, ko se vedno bolj giba v našej zavesti. Nij treba, da bi se ravnalo proti Turkom, kakor je Tit z Judi. Nij treba, da se preženožiz posestva, da se jim iztrga, ker je njihovo gospodarjenje nasprotno pravicam vseh družih, ker jim manjka glavna ideja našega veka, ker jim bode ideja religiozne enakosti vedno neumevna. Naj žive mej nami v miru in svobodi. Do pravice imajo vsi ljudje pravico; do moči pa le oni, ki znajo spoštovati pravico drugih. A Turci tega ne znajo in se ne bodo nikdar naučili, njih vera jim to brani. Carigrad, ta biser na Balkanu, na tem najlepšem poluotoku srednjega morja, naj bode svoboden, naj postane svetovno mesto brez kralja, vladajo naj ga vsi kralji, upravljajo vsi narodi!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 2. decembra.

V Zagrebu so volili novega župana ker je gosp. Vončina odstopil. Izvoljen je bil dr. Andrijevič, mož kateri dozdej v javnosti nij bil mnogo imenovan, o katerem tedaj tudi ne znamo mnogo povedati.

Ogerski minister Tisza je v klubu večine rekel, da se njegova vlada drži glede nagodbe z Avstrijo tega, kar je bilo maja meseca z avstrijsko vlado dogovorjeno. Ker pa na Dunaji ustavoverci kličejo svoj: „nikoli!“ — govori in piše se zopet o krizah.

Vnanje države.

Iz Peterburga se telegrafira vladno 1. dec.: Popoludne je odpotoval glavni poveljnik aktivne armade v Kišenev. Njegove poslovilne besede so bile z glasnimi vsklici oficirjev sprejete, ki so bili na kolodvoru zbrani.

Iz Belgrada se javlja, da je šel general Černjajev skozi Dunaj v Kišenev v Rusijo, da se tam dogovori z glavnim poveljnikom ruske armade, velikim knezom Nikolajem.

V grškej zbornici je padel predlog vladin o nakladi na davek, da se pokrijejo izredni stroški za vojsko. Glasovalo je 79 poslancev „za“, a 78 „proti“, dva pa nista hotela glasovati. Komunduros bode dal ostavko.

Angleški bivši ministerski predsednik Gladstone, v pismu, ki ga priobčuje „Contemporary Review“, upanje izreka, da se bode na konferenci tudi o položji Grkov govorilo in pravi, da bi kristijanje v orijentu rajši (?) dali si pomagati od Angležev, nego od Rusov.

Dopisi.

Iz litijskega okraja 1. dec [Izv. dop.] Nekdo od tukaj obžaluje v „Slov. Narodu“ od zadnje srede izid poslednje volitve za tukajšnji cestni odbor, češ, da so spet izvoljeni stari odborniki, ki so krivi, da so slabe ceste. Mi drugi smo pa od srca veseli, da je pri starem ostalo, in da niso prišli tisti novi možje, ki so se nam po sili vrivali, mej temi je bil tudi naš glasoviti vitez, ki je po vsakej ceni hotel odborov prvomestnik postati.

Kdor cestno postavo pozna, ve, da prvo-

mestnik cestnega odbora ima dobro v rokah župane, ki od njega ukaze dobivajo, ter morajo vse, kar se delanja in popravljanja cest tiče, pod kaznijo izvrševati. Taka moč nad župani zna tudi pri kadih volitvah dobro služiti, in to je oni gospod dobro vedel, mi drugi pa tudi.

Pa ne samo to, tudi avtonomija ali samouprava nam je nekaj vredna, in mi nikakor ne pritrjujemo tistim, ki komaj čakajo, da se svojih pravic, ki so jim jih drugi z veliko težavo pribojevali, brž znebijo, in se hitro v stari birokracijski jarem vprežejo, samo, da bi jim v občinskih rečeh ne bilo treba samim kaj misliti ali celo delati.

To so uzroki, da smo se trdno uprli njemu in onim, ki so iz Zagorja ali iz obližja Zagorskega. Sam bog vedi, zakaj se ti za-nj vlečejo. Pa saj menda sami tudi ne vedo zakaj. Zdravi! (Žal nam je, da smo bili z onim dopisom mistificirani. Ur.)

Iz Trsta 1. dec. [Izv. dop.] Še nikdar nij bil tak živ volilni boj v Trstu, kot včeraj. Denes ob 6 uri je bil pa še le skrutinium dovršen. Cela armada, tretji del Trsta stala je pred magistratom, čakaje izida. Progreso je delal čeznaravno. Uže se je mislilo od naše stranke, da smo pali. Ali vendar zmagali smo, spravili smo 6 konservativnih kandidatov v mestni zbor. Ako bi se posrečilo še v II. razredu vsaj 2 poslance skozi spraviti, potem bi imela vsaka stranka polovico, s tem se ve da v I. razredu popolnem zmagamo. V okolici zmaga gotovo slovenska narodna stranka, akoravno „Progreso“ nam tudi tukaj velike zapreke dela. Da je italijanski denar v prvej vrsti, to se razume. Okoličani pozor! Ne prodaj nobeden poštenja! Rešite čast slovensko! Volite svoje možake!

Iz Rustje [Izv. dop.] „Denes je sveta nedelja, mraza je samo 7° R. kar je za tukaj v sedanjem času nenavadno malo: „podrsniva se nekoliko po ulicah“ rekel sem svojemu prijatelju, vedno tožečemu o enoličnosti svojega i mojega življenja. Govorjeno-storjeno.

po svoje opeva naravo. Koga ne navduševajo pesni, v katerih povzdiga mogočni svoj glas za slavo in čast svoje domovine, svojega teptanega v žalostnem stanji živečega naroda.

In te njegove pesni prouzročile so tudi v našej domačej glasbeni literaturi novo dobo kajti razen nekaterih cerkvenih pesnij in primitivnih narodnih melodij, nij bilo poprej pri nas ničesa v tej stroki čuti. *)

Ko pa je Preširen svoje mile strune ubral, ko je on začel izlivati prevzvišene glasove srca v krasne svoje poezije, vzbudil je z njimi tudi slovenske skladatelje, ker našli so duhovitega pesnika, v čigar poezijah je vsaka beseda ali mili akord, ali strastna kadenca, ki „con amore“ prepeva o ljubici, potem pa zopet „con fuoco“ navdušuje narod za brambo svojih pravic. In mej temi mešaje uide mu tu pa tam kak „lagrimoso“, ki nam naznanja njegovo tugo, ki v „molu“ doneč vzajemno s prvima dvema v našem notranjem ustvarja

mogočne čute. Skladatelju, kateri Preširnovе pesni premišljeno čita, se pri vsakej vrsti sproti melodija raja in le neobčutljiv, tedaj jako slab skladatelj, bi mogel Preširnovim poezijam slabe napeve zlagati.

Preširna imenujemo tedaj po vsej pravici vzbuditelja višje slovenske glasbene skladbe.

Kakor so poprej do leta 1848. Slovenci od veselja poskakovali, če jim je kak nemški igralec pri svojej benefici v ljubljanskem gledališči iz dobičkarije kako malo slovensko pesnico zapel n. pr. „Vesolja dom“ ali „Pridi Gorenjec“ etc., tako bi danes vsakdo godrnjal, ko bi se kaj tacega v koncertu pelo, kajti odkar so znane Fleišmanove, Kamilo Maškove, Jenkove, dr. Ipavčeve in dr. kompozicije Preširnovih pesnij, obogatel je naš koncertantni repertoar tako, da nam nij treba iskati i pomagati si s priprostimi napevi.

„Luna sije“ nepresegljiva pesen v vsakem obziru, slišala se je prva, kar je meni znano umetno uglasbljena. V njej vejoči žalostni čuti uzročili so skladatelju Juriju Fleišmanu tak vtisk, da jej je zložil melodijo prekrasno, izrazujočo, tugo ki jo je Preširen v tej pesni razkril, tako primorno, da se lahko reče: Jurij Fleišman bi kot skladatelj dosta večjo veljavo imel, ko bi bil ostal pri tej kompoziciji samej. In tudi nij preveč,

ako trdimo, da je le Preširen uzročitelj te po vsem slovanskem svetu prepriljubljene melodije.

Zanimivalo bo morebiti katerega izvedeti, kako se je rodila ta krasna poezija. Pravil mi je gospod Josip Debevec, Preširnovi dobri prijatelj, da ju je neko noč uže pozno iz gostilnice domov gredé peljala pot mimo stanovanja Preširnovе ljubice. Mej potjo tožil je France prijatelju Josipu svojo tugo zaradi nesrečne ljubezni; ko sta pa do ljubičinega stanovanja dospela, se ustavi Preširen ter naprosi prijatelja naj mu vendar svetuje, česa mu je storiti, da bi ga „trdosrčna“ uslišala; ravno v tem trenutji zaslišijo se iz bližnjega zvonika počasni udarci polnočne ure, luna pa je čarobno svojo svitlobo razlivala po mestnih poslopjih. Ta prizor navdušil je še celo prijatelja Josipa tako, da si je še on mislil, da bi krasno pesem napravil, ko bi se nahajal v Preširnovem stanji. Nasvetoval je tedaj Preširnu naj porabi te rajske trenutke, naj spiše pesen i jo ljubici pošlje. In v resnici drugo jutro dobili smo Slovenci pesen krasno, zloženo jej melodijo dopadajočo vsacemu: mladih presrečnih let pisanim zagrinjalom pokrije koščen črni obraz bele žene — zadnje ljubice, katera se mu vsak dan silnejše ponuja, da ga sprejme onkraj v njemu neznani svet. *)

*) Eden izmed naših prijateljev nam pa o po-

*) Slavni nemški glasbeni pisatelj Ambros na Dunaji pravi: „Man kann sagen, das Shakespeare und Göthe auf Beethoven den grössten Einfluss ausgeübt haben, dass diese Geister eben rechtzeitig dazu kamen, den Durchbruch der Musik der „Seele“ in die Musik des „Geistes“ vermitteln zu helfen. — Auch die reizende Kunstblüthe des deutschen Liedes hat ihren Ursprung ohne Weiters von Göthe.“ — Kar je bil za Nemce Göthe to je nam Slovencem Preširen. Pisatelj.

Kakor blisk šviga kozaška sivka po ulicah, ko naenkrat naleti na strašno množico ljudstva raznoličnega na velikem trgu našega mirnega mesta.

Stopiva iz sanek, sprašujeva, kaj vse to pomeni, in zveva, da se vrši na javnem trgu božja služba vojakom, kateri so bivali nekoliko let v našem mestu in katerim je naenkrat prišlo povelje, odpraviti se v južno-zapadne gubernije. — Z velikim trudom prodirava se mej narodom dalje in dalje tja kjer vihrajo zastave, kjer donijo klici načelnikov itd.

Pa vse to je delo navadno pri enacih svečanostih; hotela sva videti, kako se vrši služba božja o podobnih priložnostih mej Rusi. V sredi ogromnega prostora, gotovo petkrat večjega, kakor graški Lendplatz stoji mala mizica pogrtna z belo rutico. Na mizici obraz božji, okolo nje en red vojakov, kateri so pustili vhod od doma, kateri nij daleč na južno stran. Zvonovi zazvone, procesija se vleče, gre z banderiki in svetili arhijerja, po našem škof; pred njim neso velikansko podobo božjo, kropila itd.

Kako se je služba vršila, nijsem mogel natanko videti, samo videl sem, da je pred koncem božje službe vojni general stopil raz konja in arhijerej mu je prinesel neko knjigo, menda evangelij, katero je general poljubil, a drugi vojaki so se v isti hip globoko priklonili in se po trikrat rusko prekrizali. Zatem je duhovnik s svojim spremstvom prehodil mej posameznimi vojnimi odredi in na vse kraje kropil in blagoslavljal z mirskim kadilom in „sveto“ vodo, in izvršivši vse, kakor je sledovalo, šel je zopet nazaj v dom z mnogičislno procesijo raznoličnega ljudstva.

Začela se je vojaška parada. Posamezni oddelki vojske delali so razne hode, razne kroge, tam hitreje, tam mirneje. Načelniki skakali so mej vrstami prostakov s svojimi brzimi konjički jako izkušno in umetno, ukazivali zdaj na levo, zdaj na pravo, zdaj „šagom v pepjód“ zdaj „smirno“, zdaj „stupajte“ etc. Izvedenci so govorili, da so se vojaki jako do-

bro obnašali, da se je parada vrlo obnesla. A meni so dopadali soldatje, ljudje lepo vzrasli, krepkega telesa, zdravega lica, plamenečih očij in sploh take navdušenosti, kakoršne ne vidiš povsod. Da, to je vam zdrav narod, to slovansk narod, ne boječ se nij mraza, nij žara, pokoreči se jedinstveno vražjemu svincu, razbivajočemu njemu visoko nosečo se glavo. In taki ljudi pretresali so velikanska gospodarstva, taki ljudi pretresali bodo mogočna mesta, vsklikalo se še bode s trepetom: „Hannibal ante portas!“

Po paradi začel se je „stopaj“ k glavnej ulici, mej katero in mej glavnim prostorom je bilo razstavljeno mnogo miz, naloženih z belim dobrim kruhom, klobasami in velikimi kositrovimi posodami napolnjenimi z žganjem ali „vodko“. Okolo miz so stali mestni očetje stali razni vladni organi in delili jed in pijačo mimo stopajočim ruskim junakom. To je bilo kosilo, katero je dalo naše mesto vojaškemu polku, ki je bival tukaj nekoliko let in zdaj odpotuje na vojsko „za slovansko stvar“, polku nazvanemu „Moskovskij“.

Milo in nepopisno mi je bilo pri srci, ko sem videl s kakim veseljem se je dajalo in jemalo, in to tak za prosto in nedolžno! Tacemu narodu pokaži samo dobro srce, veselo lice, in daj mu prijazno besedo, in on ti bode storil vse, kar si koli želiš, pojde za te v smrtno nevarnost, kakor lev hraber.

Po končanem „početnem obedu“ sestopila je vojska še enkrat, govoril je mestni načelnik, govoril vojaški načelnik, govorila sta o vsem, kar vsplamenuje junaška srca, o svetej domovini, o narodnej časti in slavi o važnosti sedanjega trenutka, v katerem gre ne samo za svoj dom, no i za dom sorodnih po rodu in verinam bratskih narodov slovanskih itd. Godbe igrate so sveto pesen „bože carja hrani“ in ogromna množica naroda, civilnega in junaškega pošilja iz svojega srca strašno doneče „ura!“ — „da zdravstvujet car!“

Evo vam sceno, napisano v naglosti in v

glavnih samo črtah iz našega sedanjega vsakdanjega življenja. Cela Rusija kipi, mr-goli vse, to gromadno mravlišče se bode teško pomirilo brez krvi. Železnice so prepolnjene z vojniki in raznovrstnim orodjem vojskim; večina železnic prekratila je prejemati druge, razen vojne tovore. A v stolicah naših meša se kapital, brez katerega i vrabček ne pade raz hišno streho, in meša se v slavo ruskega naroda in njegove zadače. Razpisan je bil pred 5 dnevi četrti vnuteni zajem na 100 milijonov rubljev. Zapadno evropsko židovstvo si je hotelo ubiti bogato mastno hekatombo, zasoliti svojega teleta Rusiji po židovski; a spoteknoli so se te boge pare, Rusija obrnila se je k svojemu narodu, in uže tretji dan je bilo podpisano kapitala ne na 100, nego na 200 milijonov rubljev. —r.

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Iz Dunaja 2. decembra. General Černjajev s spremstvom je prišel sem. — Ministra Lasser in Depretis v Pešti dozdej še nijsta imela nobenega shoda z ogerskimi ministri, a imeli so denes popoldne ob treh avdijenco pri cesarji.

Domače stvari.

— (Slovenska Matica) je razposlala ta-le poziv: „Prepričan, da ne boste pospeševanju domače vednosti svoje prijazne pomoči odrekli, se podpisani odbor „Matice slovenske“ zaupno obrača do vas s prošnjo, da za znanstvene namene omenjenega društva na ta list napišete vsa geografična imena svoje fare, in pristavite tudi nemško ime, če je v rabi in se dosti loči od slovenskega. Izpolnjeni listek blagovolite, kakor hitro bode mogoče, poslati tajniku „Matice slovenske“ gosp. Andreju Praprotniku, ravnatelju I. ljudske mestne šole v Ljubljani. Ako bi pa iz katerega koli vzroka ne mogli odborovi želji ustreči, ste prijazno prošeni, ta listek kateremu drugemu izobraženemu rodoljubu svojega kraja v blagovoljno izpolnitev izročiti. — Nadejaje se,

Razen tej krasni napravil je Jurij Fleišman sicer manj zanimive napeve še sledečim poezijam Preširnovim: „V spomin Valentina Vodnika“, „Mornar“, „Železna cesta“.

Drugi, katerega so Preširnovi poezije navdušile, da jim je začel napeve zlagati je Kamilo Mašek. Zložil je krasne napeve pesmim: „Strunam“, „Kam?“, „Mornar“, „Želenna cesta“, „Nezakonska mati“, „Sila spomina.“

Davorin Jenko je izvrstno uglasbil pesni: „Kam?“, „Zdravijca“, „K slovesu“, „Mornar“. Tudi „Strunam“ je zložil Jenko napev. Ta kompozicija, akoravno je originalna spominja nas vendar močno Maškove. In trdil bi skoro, da, ko bi se jih tudi več poskušalo, zložiti napev tej premilo tužni Preširnovi poeziji, enake bi se morale biti kolikor toliko

rodu o te prelepe Preširnovi pesni pripoveduje to-le, nekoliko manj romantično, a toliko verjetnejšo zgodovino: Ko sta šla Preširen in Debevec nekega lepega poletnega večera o pozni uri iz Bitončeve krčme domov, zagledata v Biatni vasi pod nekim oknom fanta, ki se je s se svojo ljubico sladko pogovarjal. „Ti, France, to je pa tako lepo, da moraš eno pesen narediti!“ pravi Debevec svojemu prijatelju pesniku. Preširen mu ničesa ne odgovori, a drugo jutro pošlje svojemu prijatelju prekrasno pesen: „Luna sije.“ — Kaj je pravo, to se lahko dožene, ker imamo hvala bogu g. Debeveca še mej nami.

Ur.)

vse, kajti izraženi so v zgoraj navedenih dveh kompozicijah v Preširnovih „Strunah“ različiti čuti tako popolnem primerno, da nij skoraj mogoče drugače.

Kaj primerni napev zložil je dr. Benj. Ipavec Preširnovi mojsterski „Zdravijci“ in „Zapuščeni“. — Uže leta 1848 so zlagali nekateri muziki Preširnovi poezijo. Omeniti hočem tu, da je moj polubrat Edvard Valenta tačas „Prošnji“ zložil samospjev s spremljevanjem na glasoviru.

Celo na Preširnovi sonete spravil se je predlansko leto ranjki Gašpar Mašek, oče Kamilov. Uglasbil jih je za moški zbor, s spremljevanjem na glasoviru; žalibog da je skladba malo, skoro bi rekel, da nič vredna, kajti oče Mašek nij bil prvič slovenskega jezika zmožen, nij mogel tedaj pesnika prav umeti, drugič pa je on tudi v zadnjih letih vsled svoje starosti duševno tako oslabil, da je napisal iz raznih oper in cerkvenih pesnij čudno mešanico, da je čez stokrat sam sebi „kradel“, tedaj uže porabljene motive neizpremenjene mešal, — posebno pri tej kompoziciji.

Naš domači komponist Anton Heidrich je zložil muziko enemu oddelku „Krsta pri Savici“. Slišal sem to kompozicijo pri koncertu na čitalničnem vrtu v Ljubljani, pel jo je naš izvrstni tenor g. Ivan Meden in spremljal ga

je orkester. Kompozicija je zložena v opernem skladu in je polna efekta.

Iz „Krsta pri Savici“ dalo bi se napraviti krasno delo. Poezija v „Krstu pri Savici“ je tako pripravna za veliko resno spevoigro, da je le treba, ka se porazumeta dober pesnik (libretist) in komponist, da uredita to krasno delo tako, da bi bilo pripravno za predstavljanje. Izdelati se da jako dobro in lahko za dramatično glasbeno predstavo, ter trem glavnim osobam je še treba pridružiti eno žensko, scene s se zborom in opera seria je gotova. Se ve da bi moral stvar predelati izkušen in v dramatični pisavi izurjen pisatelj, posvetovaje se vedno s komponistom, ki bi hotel glasbo zložiti.

Kako nenavadno vrednost imajo Preširnovi poezije za našo domačo glasbo, vidi se končno iz krasnih priprostitih narodnih popevk na Preširnovi besede. Narod Preširna bolj prepeva, nego čita. Ubral je Preširen svoje strune tako, da so milo glase, ne le samo v vsakem kotiču, kjer bije pošteno slovensko srce, ampak tudi dalje po slovanskem svetu.

In akoravno se mu je do najnovejšega časa od neke strani velika krivica delala ter je nespametno kratkovidno izkušala zatreti njegov upliv, otemneli so njeni poskusi na enkrat pred zvezdo, ki žalibože v svojej vrsti sama ta še sveti mej Slovenci.

da boste izrečeno prošnjo izpolnili, se vam uže naprej iskreno zahvaljuje

Odbor „Matice slovenske“.

— (Slovensko gledališče.) Denes je slovensko gledališče in se bode predstavljala znana igra „Materin blagoslov“.

— (Sokolski večer.) Drugi letošnji sokolski večer bode v torek 5. decembra na sv. Miklavža večer, v čitalnični restavraciji. Program je jako zanimiv — mej družimi točkami sodelovala bodeta tudi pevski zbor čitalnice in vojaška godba. Nadejati se je tedaj obilne udeležbe. — Reditelja večera sta gg. Jeločnik in Armič.

— (Umetnost.) Ida Kūnl, hči l. 1871 umrlega akademičnega slikarja Pavla Kūnla, kranjska štipendistka, se je vrnila iz Monakovega od svojih študij v Ljubljano in bode tu svojo umetnost izvrševala. Učila se je pod profesorjem Novopackym 4 leta. Te dni razstavi pri Karingerji kopijo Rubensove Judit.

Razne vesti.

* (Svet dobiček.) Pred nekaj tedni je tunški bej svojega vojnega ministra Rustem-pašo poslal na svojo najkrajše ladiji v Carigrad, da sultanu čestita in mu izroči 300.000 gld. v zlatu, katere je nabralo več pobožnih Muhamedanov v Tunisu, da pomorejo sultanu z njimi za vojsko proti kristijanom. Pri Matapanu pa se je ladja trčila ob angleško ladijo „Taskov“, in so tako poškodila, da nij bila več za daljno vožno zmožna. Kmalu potlej pride italijanska ladija „Trinakria“ tja, in se usmili unesrečene ladje. Kot plačilo za tako človekoljubno delo pa je navada dati polovico vrednosti. kar ladija nese. In tako so pobožni afrikanski Mohamedani nabirali denar za posestnike italijanske ladije, ki so ga bili gotovo ravno tako veseli, kakor bi ga bil pro-rokov naslednik.

Dunajska borza 2. decembra.
(Izvirno telegrafično poročilo.)
Enotni drž. dolg v bankovcih 60 gld. 05 kr.
Enotni drž. dolg v srebru 65 95

1860 drž. posojilo	108	75
Akcije narodne banke	822	—
Kreditne akcije	135	60
London	128	25
Napol.	10	23
C. k. cekini	6	07
Srebro	116	35

Potovalnega zastopnika (aquisiteurja), (375)

sprejme glavni zastop banke „Slavije“ v Ljubljani, mestni trg, šte. 10. Tisti, ki so v enakej lastnosti uže služili, imajo prednost.

Jemljem si čast naznanjati vsem onim, kateri hočejo z dobrim mesom postreženi biti, da sem začetkom meseca decembra odprl

ново mesnico

na starem trgu, hiš. št. 19 nova, 33 stara, v Milicevej hiši.

Sé spoštovanjem

Franco Slovša,

(372—2)

mesar.

Največji sreča na tem svet

Je pri meni za prijet,

Pri **Andrej Schreyerju** kupite **Galantrijske robe in igrače,**

Po ceni in lepo vse dobite
Tuje izdelke in domače:

Punce, oblečene in v sami srajci,
Ognjišča, peči, vozove in konje,
Živali vseh vrst, posebno lepi zajci,
Kozlje, krave, psé in osle,
Slone, kače in druge zverine,
Mačke in tigre, leve in ovce,
Ptice in paze, najlepš peteline!
Gosle, kitare, rogove za lovce,
Puške in sablje, bubne in čake,
Trompete in flavte vrste vsake,
Orgelce, harmonike velike in male,
Jaseljica, gledišča, vodomete prav zale,
Železnice lepe iz pleha in lesa,
Kotije, vozičke in barka Noeta,
Prodajalnice, zibelke, skrinje in kostne,
Hiše in hlevi, tud' lepe postlje,
Nove molitvene bukve in druge drobnije,
Posebno lepi so albumi za fotografije,
Leteči angelji in veliko brončenih reči,
Zgornji, gospodom posebno priporoči.

(374—1)

Vsem bolnikom, kateri bi v prav kratkem času bili radi rešeni od svojega trpljenja po tisočkrat dobro se izkazavšim zdravljenji, se brianje slavne, v 68 natiskih izšlo, 500 strani močne knjige: Dr. Airy's Naturheilmethoden ne more dosti priporočati. Cena 60 kr. avst. velj. dobiva se po vsakej knjigarni, ali pa proti pošiljanju 12 pism. mark po 5 kr. tudi direktno od Richter's Verlags-Anstalt in Leipzig. Spričevala, katerih je v knjigi veliko tiskanih, so porok temu, da nihče ne bode nezadovoljen položil te ilustrirane knjige iz rok. Vapehi govoré! (330—4)

Beste Nähmaschine der Welt.

Za Kranjsko jedino in samo pravi pri podpisnem!

Poleg originalnih

Elias Howe-jevih šivalnih strojev

imam v zalogi izključljivo le jaz

Originalne Singer & Grover & Backer

šivalne stroje

po fabriške ceni na debelo in drobno.

Razun tega imam vedno v zalogi tudi najboljše inozemske stroje po jako znižani ceni in sicer: Wheeler & Wilson, Grover & Backer šte. 19, The Little Wander (zadnje na željo amerikske), Taylor, Germania, Saxonia, Wilcox & Gibbs, Express, Linkoln, Cylind-der Elastic, stroji za valati itd.

Ponarejeni ali uže rabljeni, in iztečeni stroji dobé se po okoliščinah se ve da 25 do 30 % cenejši, so p. tudi za 50 % slabejši in manj vredni kot zgornji.

Todaj previdnost pri izbiri!

Kdor tedaj solidni in dobri stroj želi, obrne naj se zaupljivo na me, jaz sem se vedno trudil z zanesljivim postopanjem ohraniti moje dobro ime.

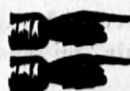
Garancija zanesljiva. — Tudi na vplačevanje v obrokih.

Ljubljana, glavni trg šte. 168.

S odličnim spoštovanjem

Franco Detter.

(453—23)

Svilo, ovira, tkanke, aparate, pripravo za prane gube itd. imam vedno v veliki izbiri v zalogi.

Po deželi sprej. ma moj potovalec, g. Anton Grebenec uljudno vsa naročila, ter ob enem podaje potrebni poduk.

Svarilo.

Zaradi od drugih strank dohajajočih ponudeb jednako imenovanih strojev naj se nikdo ne da motiti, ker vsak kdor moje mnogovrstno zalogo obiše, se prepričati more, da je resnično, kar je zgoraj povedano.

Za dame!

Prave kite

iz zdravih človeških las od 60 do 100 cent. dolge, polne in debele, brez vlog in brez primešanja umetelnih las, da da se češčejo in peró. Za trajno in tresirano delo se jamči in cene so jako nizke, samo gld. 2.50 do gld. 6.

Naročbe na deželo se proti poprejšnji vpošiljativni muštra, proti povzetju urno in rečno izvajajo in nedostatno se rado zamenja.

Da je za komoditeto čest. dam priložnejše, ima podpisani tudi veliko zbirko **specialitativnih las** vseh barv in vrst. Dalje se tudi vsakovrstna lasna dela najcenejše izvršujejo in se stara za nova menjavajo.

L. Businaro, friseur,

(361—3) kongresni trg, nasproti „kazine“ v Ljubljani.

Za dame!

Zaloga hišnega orodja

Fr. Doberleta in H. Harischa

v Ljubljani,

v frančiškanskej ulici št. 8 in na dunajskej cesti št. 79.

Največja zaloga hišnega orodja,

izdelanega navadno lepo, kakor tudi najbogatejšo okinčanega.

ZALOGA

domačih in inozemskih snovi za mobilije, zagrinjal, rolleaux za okna, prtov za mize, koltrov za postelje, kakor tudi preprog.

Prevzemata tudi tapetiranje sob in okinčanje celih stanovanj, hotelov, kopelj, kancelij itd. itd.

Čeniki in narisi pošiljajo se na zahtevanje zastopnj, ravno tako oddaje se hišno orodje ali sploh pošiljatev za plačilo na obroke.

(248—17)

■ Cene so kar najmogoče nizke. ■